

KIRJALLINEN KYSYMYS 415/2014 vp

Lainauskorvauksien tason korottaminen

Eduskunnan puhemiehelle

Kirjastojärjestelmä on Suomen sivistyksen tärkeimpiä kulmakiviä. Jokaisella suomalaisella on taustaan tai varallisuuteen katsomatta mahdollisuus harrastaa kirjallisuutta ja kehittää lukutaitoaan.

Jotta meillä olisi lainattavaa kirjallisuutta, on kirjailijoiden voitava tulla taloudellisesti toimeen. Lainauskorvausjärjestelmästä saatavat korvaukset ovat tärkeä osa monien kirjailijoiden tuloja.

Lainauskorvaus on tekijänoikeuskorvaus, jonka pitäisi taata tekijälle korvaus siitä, että hänen teoksiaan lainataan kirjastoista. Lainauskorvauksiin valtion budjetissa varattu määräraha on tällä hetkellä vain 4,075 miljoonaa euroa.

Tämä käytännössä tarkoittaa sitä, että kirjailija saa yhdestä kirjastolainasta vain muutamia senttejä. Muissa Pohjoismaissa määrärahan taso on selvästi Suomea korkeampi. Esimerkiksi Tanskassa, jossa määräraha on 22 miljoonaa euroa vuodessa, tekijä saa suomalaisen kollegaansa verrattuna yli viisi kertaa suuremman korvauksen.

Epäkohta korostuu entisestään, kun vertaillaan Pohjoismaiden vuosittaisia lainamääriä. Suomen kirjastoista tehdään vuosittain lähes 100 miljoonaa lainaa, mikä on selvästi enemmän kuin muissa Pohjoismaissa. Vertailun vuoksi Tanskassa kirjastojen vuosittainen lainamäärä on noin 75 miljoonaa, Ruotsissa 90 miljoonaa ja Norjassa 40 miljoonaa. Myös Ruotsissa ja Norjassa määrärahan taso on selvästi Suomea korkeampi.

Lainauskorvaus perustuu Euroopan unionin vuokraus- ja lainausdirektiiviin, joka edellyttää,

että jos tekijä ei voi kieltää teoksensa lainaamista, on hänen saatava siitä asianmukainen korvaus. Lainauskorvauksen on tarkoitus myös kompensoida maksuttomasta lainaamisesta tekijälle aiheutuvaa tulonmenetystä. Suomessa tämä ei nykyisellä määrärahan tasolla toteudu.

Eduskunta on edellyttänyt lainauskorvausten pikaista korottamista useaan otteeseen, viimeksi syksyllä 2013. Sekä sivistysvaliokunta että valtiovarainvaliokunta ovat pitäneet välttämättömänä, että lainauskorvauksiin varattu määräraha korotetaan tasolle, jolla tekijät saavat kohtuullisen korvauksen teostensa lainaamisesta.

Lainauskorvausten nostaminen eduskunnan edellyttämälle kohtuulliselle tasolle mahdollistaisi myös opetus- ja tutkimuskirjastojen ottamisen mukaan korvauksen piiriin. Nykymuodossaan järjestelmä kohtelee eri kirjallisuuden lajeja eriarvoisesti.

Suomalainen kirjastolaitos on tärkeä ja tasarvoinen kulttuuripalvelu, josta on pidettävä kiinni. Kirjastolla on keskeinen merkitys suomalaisten lukutaidon ylläpitämisessä ja kehittämisessä sekä lukemisen edistämisessä. Kirjasto on myös pienen kielialueemme suosituin kulttuuripalvelu. Tästäkin syystä on erityisen tärkeää, että tekijät, jotka tarjoavat kirjastoille laadukasta sisältöä, saavat työstään kohtuullisen korvauksen.

Valtiontalouden tiukka tilanne asettaa tiukat raamit ja rajoittaa liikkumavaraa, mutta on syytä muistaa, että lainauskorvausjärjestelmässä kysymys on valtion menoissa hyvin pienestä mutta samaan aikaan periaatteellisesta kysymyksestä. Kirjallisuuden harrastamisen edistäminen lisää

KK 415/2014 vp — Tuomo Puumala /kesk

suomalalaisten osaamista ja hyvinvointia tuoden mahdollisia lisätuloja sekä säästöjä muilla yhteiskunnan sektoreilla.

Edellä olevan perusteella ja eduskunnan työjärjestyksen 27 §:ään viitaten esitän asianomaisen ministerin vastattavaksi seuraavan kysymyksen:

Onko lainauskorvauksien tasoon tarkoitus tehdä korotusta, jotta eduskunnan ilmaisema tahto toteutuu?

Helsingissä 28 päivänä toukokuuta 2014

Tuomo Puumala /kesk